

SFÂNTUL SIMEON NOUL TEOLOG ȘI EXPERIENȚA PERSONALĂ A VEDERII LUMINII DIVINE *

- ST. SYMEON THE NEW THEOLOGIAN AND HIS
PERSONAL EXPERIENCE OF SEEING THE DIVINE LIGHT-

**Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan CHIRILĂ¹, Lect. Univ. Dr. Stelian PAȘCA-TUȘA²,
Drd. Bogdan ȘOPTEREAN³,**

Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea „Babes-Bolyai”, Cluj-Napoca,
ROMANIA,

Email: ¹ioan.chirila@ubbcluj.ro, ²stelian.pasca@ubbcluj.ro, ³bogdan.sopterean@ubbcluj.ro

ABSTRACT

Saint Symeon is one of the most representative Eastern theologians and mystics. His speech on God and the knowledge of heavenly realities through direct, unmitigated experience would gain him the title of “the New Theologian”, which, until him, had only belonged to Saint John the Evangelist and Saint Gregory of Nazianzus. Therefore, his writings have greatly influenced the Christian East. Saint Symeon has been perceived as a renewer of the tradition of spiritual life and a restorer of the lost or rather neglected spiritual life. In this study, we aim to highlight his experiences in which he partook of the sight of divine light. These mystical episodes marked his life and decisively influenced the way he related to God and to the spiritual life to which Christians must adhere. We will first present these experiences of heavenly light from a chronological point of view, starting with those from the period when he was a layman and culminating with those from Saint Mamas Monastery. Our main aim is to see how each of these mystical experiences has marked his spiritual evolution. We will see that these experiences have helped Saint Symeon reach deeper within the mystery of communion to the One Who is Light and Who is calling everyone to be like Him.

Keywords: divine light; Symeon Studite; mystical experience; unmitigated sight; communion; theologisation;

INTRODUCERE

Din biografia Sfântului Nichita Stithatos aflăm faptul că Sfântul Simeon Noul Teolog provenea dintr-o familie nobilă și că, încă din copilărie, a avut o înclinație înspre un mod de viață meditativ. În timp ce copiii de vârsta lui se jucau, acesta prefera să se cufunde în studiile sale. A studiat cu multă seriozitate tahigrafia și gramatica, fără a acorda o importanță prea mare culturii elene profane sau retoricii, acesta având alte căutări. Cei din familie îi prevedeau un destin măreț în diferite funcții la palat, însă el năzuia spre o viață monahală încă din copilărie. Așa se face că la vârsta de numai paisprezece ani el încearcă să se retragă în Mănăstirea Studion și să se așeze sub îndrumarea lui Simeon Evlaviosul, duhovnicul

* Pentru prima variantă a acestui studiu în limba engleză, cu același titlu, vezi ICOANA CREDINTEI, ISSN ISSN 2501-3386, ISSN-L 2393-137X, ©Published by IFIASA, Romania, <http://revistaicoanacredintei.com/NR-13-ANUL-VII-IANUARIE-2021/>

îmbunătățit care-i va marca întreaga viață. Ținând cont de tinerețea lui și de experiența pe care a dobândit-o în anii săi de îndrumare spirituală, bătrânul duhovnic i-a recomandat tânărului Simeon să mai aștepte. Chiar dacă a fost refuzat, acesta a făcut ascultare, s-a întors acasă, și și-a asumat un regim monahal, trăind încă în lume. Nopti întregi, până la revărsatul zorilor, se ruga fierbinte lui Dumnezeu și își strunea trupul pentru a rezista ispitelor. Stăruind în aceste nevoițe, au început să vadă și rezultatele. Sufletul său s-a eliberat de cele materiale și a fost pătruns de o iubire puternică pentru Dumnezeu. Tânărul a început să simtă prezența și lucrarea Duhului Sfânt în viața sa, și a înțeles că Duhul îl înalță la înțelegerea lucrurilor inteligibile.

Fiecare experiență mistică pe care acesta a avut-o l-a înălțat pe o treaptă superioară în cunoașterea adâncurilor lui Dumnezeu. Prima părtășie la slava dumnezeiască i-a deschis ochii spre o lume despre care auzise de la părintele său duhovnicesc, dar pe care încă nu o văzuse. Învăluit fiind de lumina slavei lui Dumnezeu acesta se așează într-o stare de liniștire, în care Duhul îl odihnește. Apoi, cu fiecare experiență a vederii luminii cerești acesta se așează în starea de comuniune nemijlocită cu Dumnezeu în care este făcut părtaș numeroaselor daruri ale Duhului. Punctul culminant este atins în timpul viețuirii sale din Mănăstirea Sfântului Mamas. În urma vederii luminii dumnezeiești acesta dobândește darul teologhisirii, prin care Sfântul Simeon îl face cunoscut pe Dumnezeu și oferă celor care râvnesc să se apropie de el, reperiile necesare pentru viețuirea în lumina slavei lui cerești.

Așadar, în cercetarea noastră ne propunem să evidențiem urcușul spre Lumină al Sfântului Simeon, semnalând etapele pe care acesta le parcurge cu fiecare experiență mistică în care vede lumina necreată izvorâtă din Ființa lui Dumnezeu. Textele sursă pe care le vom folosi în demersul nostru aparțin Sfântului Simeon¹ și ucenicului său Sf. Nichita Stithatul². De cele mai multe ori le vom pune în paralel pentru a surprinde complementaritatea acestora. Atunci când avem de-a face cu descrierea aceleiași experiențe mistice, vom explica și diferențele care de cele mai multe ori sunt tributare contextului în care aceste mărturii au fost scrise. Pe lângă aceste izvoare principale vom utiliza și o literatură secundară în care teologi de renume precum Ioan I. Ică jr.³, Ilarion Alfejev⁴ sau Basile Krivocheine⁵, au subliniat aspecte ce țin teologia și mistica Sfântului Simeon. În privința structurii cercetării noastre precizăm faptul că vom prezenta dintr-o perspectivă cronologică experiențele sale mistice începând cu cele două din perioada laicului, vederea luminii în timpul viețuirii în Mănăstirea Studion și experiențele din Mănăstirea Sfântul Mamas.

¹ SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Scrieri I. Discursuri teologice și etice*, trad. de Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2001; SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Scrieri II. Cateheze*, trad. de Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2003.

² SF. NICHITA STITHATUL, *Viața Sfântului Simeon Noul Teolog*, trad. de Ilie Iliescu, Ed. Herald, București, 2003; SF. NICHITA STITHATUL, „Viața și conduita Sfântului Simeon Noul Teolog”, în Sf. Simeon Noul Teolog, *Scrieri IV. Viața și epoca*, trad. de Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2006.

³ Ioan I. ICĂ jr., „Sfântul Simeon Noul Teolog și provocarea mistică”, în SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Scrieri I. Discursuri teologice și etice*, trad. de Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2001.

⁴ Ilarion ALFEYEV, *Sfântul Simeon Noul Teolog și tradiția ortodoxă*, trad. de Ioana Stoicescu și Maria-Magdalena Rusen, Ed. Sofia, București, 2010.

⁵ Basile KRIVOCHINE, *În lumina lui Hristos. Sfântul Simeon Noul Teolog (949-1022). Viața – Spiritualitatea – Învățătura*, trad. de Vasile Leb, Gheorghe Iordan, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997.

1. PRIMA EXPERIENȚĂ A VEDERII LUMINII DIVINE ÎN PERIOADA LAICATULUI

Sfântul Simeon a avut prima experiență a vederii luminii dumnezeiești într-o noapte pe când era laic. Dumnezeu i S-a arătat lui Simeon în întunericul nopții, învâluindu-l în lumina slavei Sale. Evenimentul și starea care l-a cuprins pe tânărul Simeon sunt descrise ulterior de ucenicul acestuia, Sf. Nichita Stithatul, căruia îi relatase amănunțit ce s-a întâmplat atunci când a văzut pe Dumnezeu în acea lumină strălucitoare care l-a învăluit: „într-o noapte, în vreme ce se ruga și pe când mintea lui purificată se alipise de Dumnezeu, Simeon a văzut o lumină de sus, aruncându-și deodată din înaltul cerurilor razele asupra lui – lumină puternică și curată ce se revărsa pretutindeni și strălucea ca în plină zi. Străluminat și el de strălucirea aceasta, [lui Simeon, subl. tr.] i se părea că întreaga casă, ca și încăperea în care se afla, dispăruseră cât ai clipi din ochi, că el însuși era ridicat în aer, uitând cu totul de trupul lui.”⁶. În această stare fiind, Sfântul Simeon avea să mărturisească apoi celor apropiați, că a fost cuprins de o bucurie fără de margini, bucurie pe care nu a mai simțit-o niciodată pe pământ. Acest fior de fericire cerească l-a copleșit în așa măsură încât nu a mai putut să-și stăpânească lacrimile care-i curgeau neîncetat pe obraz.

Sfântul Simeon nu era obișnuit cu acest mod de experiență a luminii cerești. Din acest motiv, el fusese uluit și nu știa cum ar fi potrivit să reacționeze în astfel de situații. Primul imbold pe care l-a simțit a fost acela de a rosti fără încetare o rugăciune scurtă, folosită de monahii care se luptau pentru a dobândi rugăciunea inimii: *Doamne miluiește!*⁷. În astfel de situații, când misticul este copleșit de frumusețea vederii celor dumnezeiești, rostește cuvinte puține care au menirea de a-l păstra în comuniune cu Dumnezeu și în cadrul acestei vederi minunate. De altfel, Împărăția Cerurilor, fiind una a vederii, cuvintele sunt de prisos. Misticul ce se desfășoară în lumina dumnezeiască, înaintează în cunoaștere, lăsându-se învăluit de lumină și tace.

Sfântul Simeon a realizat că rostește aceste cuvinte numai după ce și-a mai revenit în simțiri, fiindcă la început a fost copleșit cu totul de arătarea dumnezeieștii luminii. „Așadar, în această lumină – consemnează Sf. Nichita Stithatul – el a căpătat puterea de a vedea, și iată că din înălțimile cerului se ivește un fel de nor foarte luminos, fără formă și contururi, plin de slava negrăită a lui Dumnezeu. La dreapta acestui nor l-a zărit, stând în picioare, pe părintele său [duhovnicesc, subl. tr.] Simeon Studitul, îmbrăcat în veșmintele pe care le purta în mod

⁶ SF. NICHITA STITHATUL, *Viața Sfântului Simeon...*, pp. 18-19.

⁷ Această rugăciune scurtă reprezintă de fapt sinteza rugăciunii isihaste (*Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul*) care are două structuri bine definite. În prima dintre ele este invocat numele lui Dumnezeu, iar în cealaltă este solicitată mila Lui (Kallistos WARE, *Puterea numelui. Rugăciunea lui Iisus în spiritualitatea ortodoxă*, trad. de Gabriela Moldoveanu, Ed. Christiana, București, 1992, pp. 26-27). Călugărilor nu li se impunea să rostească integral această rugăciune. Fiecărui i se lăsa libertatea de a rosti acele cuvinte care i se potrivesc sufletului său (Jean GOILLARD, *Mica filocalie a rugăciunii inimii*, trad. de Ilie și Ecaterina Iliescu, Ed. Herald, București, 2008, pp. 44-45, 52, 94, 120). Însă era extrem de important ca prima parte a acestei rugăciuni să nu fie exclusă. Ultima putea să lipsească, prima nicidecum. Invocarea numelui era esențială pentru a se ajunge într-o stare extatică (Stelian PAȘCA-TUȘA, „Numele lui Dumnezeu semn al prezenței personale și acțiunea sa mântuitoare (sotirică)”, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Theologia Orthodoxa* nr. 1 (2010), pp. 23-24). Unii monahi ajungeau ca în extazul lor mistic să rostească doar numele Iisus (Oliver CLÉMENT, *Rugăciunea lui Iisus*, trad. de Măriuca și Adrian Alexandrescu, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997, p. 26). Cea de-a doua structură a rugăciunii inimii (invocarea milei) era necesară pentru despătimire. De-ndată ce omul căzut își recunoaște greșelile, harul lui Dumnezeu se pogoară asupra lui, îl curăță de păcat și-l pregătește pentru a fi părtaș la cele dumnezeiești. Vezi pentru detalii Stelian Pașca-Tușa, „Mila dumnezeiască și reinnoirea spirituală a regelui David”, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Theologia Orthodoxa*, nr. 2 (2011), pp. 51-66.

obișnuit, privind fix această lumină dumnezeiască și adresându-i netulburat rugăciunile sale. Aflându-se în această stare de extaz vreme îndelungată, Simeon nu simțea dacă atunci era în trup sau în afara trupului său, așa cum spunea și afirma după aceea⁸. Această experiență își găsește ecouri în mărturia pe care o oferă Sf. Ap. Pavel corintenilor cu privire la *omul* care a fost răpit până la al treilea cer. Asemeni apostolului, Sfântul Simeon nu știa cum s-a produs extazul său mistic. Era în trup? Era în afară de trup? Doar Dumnezeu știa! Însă nu acest detaliu era cel mai important lucru, ci experiența vederii luminii dumnezeiești. Este important să remarcăm faptul că în vedenia sa l-a văzut pe învățătorul său care era părtaș aceleiași vedenii. Și el era copleșit de vederea acelei luminii și de aceea rostea rugăciuni neîncetat pentru a rămâne în starea de comuniune⁹.

Semnalăm faptul că Sfântul Simeon relatează și el acest eveniment într-una dintre catehezele sale. Atribuindu-și un pseudonim (Gheorghe), Sfântul vorbește despre sine la persoana a III-a. Spre deosebire de Sf. Nichita Stithatul care susține că viziunea a avut loc la vârsta de paisprezece ani, Sfântul Simeon afirmă că *purtătorul de biruință* a trăit această experiență la vârsta de douăzeci de ani. Înainte de a relata acest eveniment, Simeon vorbește despre momentul în care l-a întâlnit pe duhovnicul său, cel care l-a inițiat în viețuirea și practica monahală, oferindu-i spre ghidare scrierile Sfântului Marcu Ascetul. El a primit această scriere ca și cum ar fi trimisă de la Dumnezeu și, cu multă sârguință, a început să aplice îndemnul prevăzute în cadrul ei. A început să se roage cu stăruință până în miez de noapte când a avut parte de această experiență mistică¹⁰.

În relatarea sa, Simeon oferă mai multe detalii în privința modului în care se nevoia: „lacrimi curgeau din ochii lui în fiecare seară și el făcea încă și mai des îngenuncheri și cădea cu fața la pământ, iar avându-și picioarele lipite unele de altele și nemișcat stând în picioare, citea cu osârdie rugăciunile sale către Născătoarea de Dumnezeu cu suspine și cu lacrimi și, ca și cum Domnul Însuși era de față trupește, așa cădea înaintea picioarelor Sale preacurate și cerea, ca și orbul, să fie miluit și să vadă cu sufletul. Dar cum rugăciunea se întindea în fiecare seară, ajungând până la miezul nopții, [...] nicidecum nu slăbea sau trândăvea, nici nu-și mișca vreunul din mădularele trupului său nici măcar întorcându-și ochii sau privirea, ci stătea așa în picioare nemișcat, ca un stâlp sau ca o făptură lipsită de trup”¹¹. Aceste eforturi erau săvârșite pentru a dobândi darul vederii dumnezeiești. Odată văzută, lumina cerească ce izvorăște din Ființa lui Dumnezeu sădește în om un dor nesfârșit care determină trupul să facă nevoițe de neînchipuit. Cel care a fost părtaș unei astfel de vederi, nu mai găsește nicio mulțumire în lumina izvorâtă din soare. Lumina dumnezeiască nu suportă nicio comparație, fiindcă odată cu ea se sălășluiește în suflet acea bucurie nemărginită a comuniunii ce se manifestă prin așa numitul dar al lacrimilor.

În cadrul unui discurs dedicat simțirii harului Duhului Sfânt, Simeon arată că atunci când îl vede cineva pe Dumnezeu cel nevăzut, îl vede sub formă de lumină, însă nu realizează Cine I s-a arătat. Simte că este o prezență străină, însă nu îndrăznește nici să întrebe cine este,

⁸ SF. NICHITA STITHATUL, *Viața Sfântului Simeon...*, p. 18-19.

⁹ Sf. Simeon Studitul apare în viziunea tânărului nevoitor arătându-i că prin îndrumarea sa a ajuns în acest stadiu spiritual și certificându-i faptul că îndrumătorul lui spiritual a atins un grad înalt de sfințenie.

¹⁰ Semnalăm o diferență între relatarea Sfântului Nichita și a Sfântului Simeon însuși. În timp ce primul susține că rugăciunea și meditația se întindea până în zorii dimineții, celălalt afirmă că nevoița sa dura până miezul nopții. În acest caz avem de-a face, fie de o exagerare a Sfântului Nichita, întrucât, în calitate de ucenic, căuta să pună într-o lumină cât mai bună imaginea duhovnicului său, fie de o dovadă de smerenie a Sfântului Simeon. Totuși este posibil să avem o mărturisire veridică, deoarece Sfântul Simeon își mărturisește experiențele fără să dea de înțeles că el este persoana în cauză.

¹¹ SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Scrieri II. Cateheze...*, pp. 238-239.

ci rămâne uimit, contemplând ceea ce vede. După ce această experiență trece, cel care a trecut prin ea merge la unul experimentat, la unul care a avut astfel de trăiri și îi relatează ceea ce a văzut. Iar acela îl încredințează că L-a văzut pe Dumnezeu, arătându-i, cu alte cuvinte, că direcția pe care o urmează este bună. Și primind acest cuvânt din partea duhovnicului, când îl vede din nou pe Domnul în lumină îndrăznește, cu smerenie, să-L întrebe: „Dumnezeu meu, ești Tu?” Iar El răspunde: „«Da, Eu sunt, Dumnezeu Care M-am făcut pentru tine om; iară, Eu te-am făcut pe tine precum vezi, și tu te vei face Dumnezeu»”¹². Cel mai probabil, Sfântul Simeon Noul Teolog face aici aluzie la primele vederi ale luminii dumnezeiești necreate. Din relatare se observă că duhovnicul care l-a îndrumat a putut să-i confirme că este o viziune de la Dumnezeu datorită faptului că a trecut în prealabil prin astfel de experiențe.

2. A DOUA EXPERIENȚĂ MISTICĂ DIN TINEREȚE

Credința, nevoințele aspre și starea de pocăință l-au învrednicit pe Simeon de vederea luminii dumnezeiești. Asceza aspra pe care o făcea Sfântul l-a pregătit sufletește și trupește pentru celelalte experiențe mistice. Prin rugăciune și prin asceză omul își subțiază simțurile, se ridică deasupra materialității lumii și se îngrijește cu precădere de cele sufletești. Totuși, experiența vederii luminii dumnezeiești nu este condiționată de aceste eforturi; această se oferă vederii numai când voiește Dumnezeu. Cu toate că Sfântul Simeon s-a rugat, s-a nevoit îndelung și nu a redus din intensitatea programului de asceză, el a fost de fiecare dată surprins de momentul în care Dumnezeu îl făcea părtaș slavei Sale. După acest tipar s-a desfășurat și cea de-a doua vedere a luminii dumnezeiești: „Stând el¹³ în picioare într-o zi și spunând mai mult cu mintea decât cu gura: «Dumnezeule, milostivește-mă pe mine păcătosul!», dintr-o dată o strălucire dumnezeiască l-a încununat de sus și a umplut tot locul. Iar atunci când s-a făcut aceasta, tânărul nu mai știa și a uitat dacă era în casă sau sub un acoperiș. Fiindcă de pretutindeni vedea numai lumină și nu știa dacă mai umbla pe pământ. Nu mai era în el nici teamă de a nu cădea, nici grijă de lume, nimic din cele ce-i năpădesc pe oamenii ce poartă trup nu-i ataca gândul, ci fiind cu totul împreună cu lumina nematerială și părându-i-se că s-a făcut el însuși lumină, și uitând toată lumea, a ajuns plin de lacrimi și de bucurie și de veselie negrăită. Apoi mintea lui s-a înălțat la cer și a văzut altă lumină mai limpede decât cea care era aproape de el. Și stând în apropierea acelei lumini i s-a arătat în chip uimitor bătrânul acela sfânt [Simeon Evlaviosul subl. ns.]¹⁴ și deopotrivă cu îngerii, care îi dăduse porunca și cartea.”¹⁵

În cadrul acestei noi experiențe a vederii luminii cerești, remarcăm faptul că Sfântul Simeon rostea o rugăciune similară cu cea pe care o spune în primul extaz mistic. De aici

¹² SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Cartea discursurilor etice...*, p. 245.

¹³ Sfântul relatează experiența sa la persoana a III-a.

¹⁴ După ce devenise egumen la Mamas, Sfântul Simeon săvârșea anual, cu mare evlavie, pomenirea maestrului său spiritual, cu toate că acesta nu a fost canonizat și adăugat în calendar. Atitudinea Sfântului Simeon poate fi înțeleasă dacă ținem cont mai ales de faptul că acesta l-a îndrumat spre a ajunge la o astfel de măsură duhovnicească, el însuși fiind experimentat, dar mai ales pentru faptul că Dumnezeu i-a descoperit că este sfânt. Prima dată când a văzut lumina dumnezeiască, l-a văzut și pe el lângă acel nor de lumină. Din acest fapt Simeon a înțeles că duhovnicul său locuiește în preajma lui Dumnezeu, alături de sfinți. Acestea sunt doar câteva dintre motivele pentru care Sfântul Simeon săvârșea cu mare fast pomenirea duhovnicului său, Simeon Evlaviosul. Cum putea să nu-l venereze când l-a văzut în lumina dumnezeiască necreată, când a auzit de la Dumnezeu că este un apostol al lui Hristos în momentul în care îi scria acea scrisoare tatălui său? SF. NICHITA STITHATUL, *Viața și conduita Sfântului Simeon...*, pp. 295-307.

¹⁵ SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Scrieri II. Cateheze...*, p. 239.

deducem că practica rugăciunii inimii deținea un rol esențial în astfel de experiențe. De altfel, aceste episoade ale vederii luminii cerești nu puteau fi atinse decât după niște eforturi spirituale considerabile. Chiar dacă au existat excepții, în privința primelor vedenii, în cazul celorlalte, sfinții trebuiau să depună niște eforturi considerabile. Semnalăm încă odată că aceste experiențe nu puteau fi dobândite în urma unor nevoițe omenești. Cel care oferea misticului aceste părtașii la lumină era Dumnezeu.

În aceeași cateheză, Sfântul Simeon va insista ulterior pe faptul că părtașia la lumină este rodul credinței, confirmate prin fapte bune. Sfântul mărturisește că nu a căutat să aibă parte cu tot dinadinsul de astfel de experiențe. El se străduia să-și păstreze curată propria conștiință. Însă stăruința lui și râvna pentru nevoițele duhovnicești, aveau să îi facă parte de mari daruri dumnezeiești. Dumnezeu nu ține cont de vârstă și nici de faptul că este necesară o perioadă lungă de timp pentru a-i învrednici pe cei credincioși de astfel de experiențe mistice. Este suficientă și o priveghere de scurtă durată, însă de o intensitate foarte puternică pentru a atrage milostivirea lui Dumnezeu, pentru ca El să reverse harul Duhului Sfânt și să-l învrednicească pe cel care-L caută sincer de lucruri atât de înalte. Omul se nevoiește să intre în comuniune cu Dumnezeu, iar El i se arată în lumină și-l întărește în această comuniune. Ca efect al acestei experiențe, în lumina slavei dumnezeiești, omul nu mai simte că materialitatea trupului, devine străveziu¹⁶ și astfel se unește cu Dumnezeu¹⁷.

Când avem în vedere experiența luminii dumnezeiești, este necesar să luăm în considerare atât etapa anterioară arătării ei, etapa practicii ascetice, cât și etapa imediat următoare când vedem după ce lumina se retrage. Sf. Nichita Stithatul accentuează în acest sens starea sufletească care l-a marcat pe îndrumătorul său spiritual, consemnând următoarele: „Foarte târziu, această lumină s-a retras încetul cu încetul, și el s-a văzut din nou în trup și înlăuntrul încăperii, cu inima cuprinsă de o bucurie de nedescris, în timp ce striga cu voce tare: «Doamne, ai milă!». Întreaga lui ființă era pătrunsă de un fior divin și lacrimi mai dulci decât mierea și fagurii de miere îi scăldau fața.

Începând din clipa aceea, a simțit că trupul său devine mai fin, mai ușor, asemenea unui trup spiritual, și acest simțământ a dăinuit mult timp după aceea¹⁸. Complementar, aflăm de la Sfântul Simeon ce s-a întâmplat după ce el a revenit în simțirea trupească și cum s-a desfășurat perioada imediat ulterioară. Efectul vederii luminii s-a păstrat în sufletul său și s-a diminuat treptat. În tot acest timp, bucuria simțită îl determina să verse în continuare lacrimi de fericire care-i mângâiau sufletul. Când a revenit în simțiri pe deplin s-a așezat pe pat și a auzit cocoșul cântând. A înțeles că era deja miezul nopții și fără să mai aibă intenția să doarmă a început să citească psalmii Utreniei. Aceste experiențe oferă atât sufletului, cât și trupului o vigoare sufletească evidentă. Trupul este treaz, înzestrat cu forțe noi și întărit pentru a continua urcușul spre cele cerești prin nevoiță. Oboseala care de multe ori copleșește pe monahi se risipește de parcă nici n-ar fi, în așa fel încât, întărirea de care a avut parte să-i ofere cadrele necesare reintrării în starea de comuniune cu Dumnezeu¹⁹.

¹⁶ Străveziul indică transparența unei persoane și relevă starea de unire a acesteia cu Dumnezeu. Termenul indică un nivel de spiritualitate, în care ipostasurile nu se confundă. Dumitru STĂNILOAE, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. 3, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997, p. 16.

¹⁷ Vezi SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Scrieri II. Cateheze...*, p. 240.

¹⁸ SF. NICHITA STITHATUL, *Viața Sfântului Simeon...*, pp. 18-19.

¹⁹ SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Scrieri II. Cateheze...*, pp. 239-240.

3. DRUMUL SPRE MĂNĂSTIREA STUDION ȘI EXPERIENȚA SA PAULINĂ DE PE CALE

Sf. Nichita Stithatul relatează în continuare faptul că după această experiență, tânărul Simeon și-a exprimat din nou dorința de a intra în mănăstire. Și de data aceasta a fost îndemnat să mai aștepte. Această așteptare s-a încheiat după o perioadă de șase ani de zile de la prima experiență a vederii luminii lui Dumnezeu, când duhovnicul său, Sf. Simeon Evlaviosul a încuviințat ca tânărul să intre în mănăstire. Cu toate era pe deplin hotărât să îmbrățișeze viața monahală, intrarea sa în obștea mănăstirii Studion nu s-a făcut chiar atunci. Sf. Simeon s-a întors acasă în localitatea Galate din Paflagonia pentru a renunța mai întâi la funcția pe care a primit-o la palat și pentru a-și lua rămas bun de la părinții săi. Evenimentele s-au desfășurat în timpul unei perioade de post, perioadă în care acesta și-a intensificat nevoițele și programul de rugăciune. Odată întors acasă, tânărul Simeon a căutat prin biblioteca familiei sale o carte folositoare pentru acea perioadă și a găsit *Scara Sfântului Ioan Climax*, din care a reținut în mod deosebit următoarea învățătură: „Nepăsarea este moartea sufletului și moartea minții înaintea morții trupului”²⁰. Sfântul Simeon nu avea să dea dovadă de indiferență sau de nepăsare. Dimpotrivă, el avea să-și intensifice preocupările spirituale și să le acorde locul cuvenit în viața sa.

În tot acest timp, Sf. Simeon a avut de înfruntat ispite și lupte îndârjite cu demonii. Într-o noapte, în perioada de dinaintea intrării sale în mănăstirea Studion, acesta se afla acasă, în capelă. Deodată a auzit că demonii, în număr mare, vin și se reped asupra ușii capelei pentru a intra și a-l ataca. Speriindu-se, tânărul Simeon și-a ridicat mâinile spre cer și și-a pus întreaga scăpare în Dumnezeu. După câteva ore în care a stat nemișcat în această poziție, a constatat cu mare uimire că ușile capelei au rămas închise și că demonii nu au reușit să intre. După această izbândă împotriva diavolilor, Simeon a început să-și dedice întregul timp lecturii și rugăciunii. În momente de akedie sau de tulburare, pentru a-și reaminti de importanța rugăciunii, el mergea în preajma unor morminte, încerca să caute să privească la nimicnicia vieții omenești, și astfel să iese din nepăsare, din starea de lene care-l amenința²¹.

Înainte de a pleca la mănăstire, tatăl Sfântului Simeon a încercat să-l convingă să renunțe la acest gând, dar nu a reușit. Dragostea față de Dumnezeu era mult mai puternică decât dragostea pentru părintele său trupesc. A lăsat în urmă totul și s-a îndreptat înspre Mănăstirea Studion și înspre duhovnicul său, Simeon Evlaviosul. Pe drumul către mănăstire are loc o altă experiență a vederii luminii dumnezeiești. Se afla în mijlocul munților, când „deodată a fost împresurat de sus, ca de un foc, de strălucirile harului Duhului – așa cum i s-a întâmplat lui Pavel altădată – și s-a simțit cuprins de o bucurie și de o liniște cum nu mai cunoscuse până atunci, și care îi întăreau dragostea pentru Dumnezeu și credința în [Simeon Studitul] părintele său duhovnicesc”²². Observăm că Sfântul Nichita compară experiența părintelui său cu cea pe care Sfântul Pavel a avut-o când se afla pe calea de ducea la Damasc a fost oprit de o lumină orbitoare. Se cuvinte să precizăm faptul că lumina pe care a văzut-o Saul avea menirea de a-l conștientiza de greșeala pe care o săvârșește, prigonindu-i pe creștini. În schimb, lumina pe care a văzut-o Sfântul Simeon a fost menită să-i ofere sprijin. În urma acestei experiențe mistice el a înțeles că drumul pe care a pornit este unul binecuvântat de Dumnezeu. Asemănarea constă mai degrabă în faptul că cei doi mari Sfinți ai Bisericii se aflau pe cale în momentul în care au avut experiența luminii dumnezeiești.

²⁰ Vezi SF. NICHITA STITHATUL, *Viața Sfântului Simeon...*, pp. 21-22.

²¹ SF. NICHITA STITHATUL, *Viața Sfântului Simeon...*, pp. 20-23.

²² SF. NICHITA STITHATUL, *Viața Sfântului Simeon...*, p. 25.

4. VEDEREA LUMINII DIVINE ÎN TIMPUL VIETŢUIRII LA MĂNĂSTIREA STUDION

Perioada în care acesta a stat în Mănăstirea Studion a fost una cu multe încercări, dar și cu o mulțime de bucurii. Intrând sub directa observație a duhovnicului său, Sf. Simeon Evlaviosul, acesta conștientizează că este necesar să facă ascultare deplină, să renunțe la voia sa și să o împlinească pe a celui care-l conduce spre desăvârșire. Și nu i-a fost ușor. Mai întâi a fost sfătuit să se comporte ca un străin, să aibă rețineri în a schimba vorbe cu ceilalți călugări și să caute mai degrabă să-și mențină mintea curată, ferită de gânduri venite din afară. Mai apoi a fost pus la munci istovitoare, care-i oboseau trupul. Pe toate le-a împlinit cu multă râvnă. După o perioadă, văzând că perseverează în ascultare și împlinește toate sarcinile pe care le primește, bătrânul îi oferă ascultări opuse postului și privegherii cu scopul de a-i tăia voia. Îi cerea să mănânce și să doarmă, lucruri care i se păreau Sfântului Simeon în dezacord cu vocația la care a fost chemat. Cu toate acestea el a făcut ascultare deplină și nu a ieșit din porunca duhovnicului. Pe măsură ce înainta în acest urcuș duhovnicesc, diavolii căutau diferite modalități de a-l atrage spre păcat. Sfântul era însă apărat atât de rugăciunea duhovnicului său, cât și de nevoințele și implicite de ascultarea sa desăvârșită²³.

Marile încercări însă au început să se ivească atunci când mai mulți călugări ai Mănăstirii Studion au început să prindă invidie pe Sfântul Simeon. Această nevoie a fost dublată de încercarea tatălui său și a familiei de a-l convinge să părăsească mănăstirea. A primit însă sprijin de la Sfântul Simeon Evlaviosul care l-a îmbărbătat, spunându-i că în aceste condiții grele este necesar să își păstreze sufletul bun și curat, pentru că numai într-un astfel de suflet se sălășluiește harul lui Dumnezeu. Aflat în momente foarte grele, Sfântul Simeon îi cere duhovnicului să se roage pentru a dobândi harul dumnezeiesc. Părintele său duhovnicesc îi spune că Dumnezeu îi va dăruia un har de două ori mai mare decât l-a avut el. Simeon a fost extrem de uimit la auzul acestor cuvinte și nu a înțeles pe moment ce a vrut să-i spună povățuitorul său. Însă Dumnezeu avea să-i adevărească cuvintele pe care le spusese duhovnicul său de-ndată ce aceștia s-au despărțit în jurul orei trei noaptea.

În acele ore târzii ale nopții, Sfântul Simeon s-a învrednicit din nou să preguste din comuniunea cu Dumnezeu și să se învrednicească de vederea luminii necreate. Simeon are pentru început impresia că se face ziuă mai devreme, însă degrabă simte că este vorba despre altceva și constată că este „cuprins de o lumină venită de undeva de sus, care îl învăluie cu o strălucire asemănătoare soarelui. [Lumina aceasta] îi pătrunde mintea, i-o supune și îl face să simtă o bucurie fără de margini. Ea face ca sufletul său să se înalțe și mai mult spre iubirea divină, și el, cu spiritul tulburat și inima plină de căință, îngenunchează în fața lui Dumnezeu, se mărturisește și îi mulțumește. Atunci, în timp ce se afla întins la pământ și vărsa lacrimi, s-a produs o minune nemaivăzută: chiar în clipa în care se închina Domnului, iată că s-a ivit un nor luminos ce cobora spre el și care îl făcea să-și simtă sufletul plin de bucurie, de pace și de dragoste dumnezeiască, pe măsură ce povara pământească a gândurilor legate de plăcerile trupești începea să dispară.”²⁴

Acest nor luminos, marchează prezența nemijlocită a lui Dumnezeu²⁵ care, totuși, se tănuiește pe Sine. Relevante în acest sens sunt episoadele scripturistice în care norul slavei dumnezeiești își face simțită prezența. Amintim în acest sens stâlpul de nor care îi călăuzea

²³ SF. NICHITA STITHATUL, *Viața Sfântului Simeon...*, pp. 26-30.

²⁴ SF. NICHITA STITHATUL, *Viața Sfântului Simeon...*, pp. 34-35.

²⁵ Ioan CHRILĂ, „Kavod și Šekina – Slava lui Dumnezeu pre luminarea creaturii”, în *Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă* (2013-2014), tomul 17, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2015, p. 24.

pe evrei prin pustie. În timpul zilei, acesta îi proteja de căldură, iar noaptea, preschimbându-se în stâlp de foc, acea lumină dumnezeiască îi încălzea pe israeliți²⁶. Acest nor avea să sălășluiească deasupra și în interiorul Cortului Sfânt²⁷. Prin acest semn vizibil, Dumnezeu îi conștientiza pe fiii lui Israel că El este în mijlocul lor. Manifestându-se în condiții similare la sfințirea Templului lui Solomon, prin umplerea sanctuarului de fum²⁸, Dumnezeu i-a încredințat că este alături de ei. Iar mai apoi pe Tabor, Dumnezeu le-a reamintit celor trei Apostoli că El este Dumnezeu părinților lor, făcându-i părtaș unei experiențe de care numai cei doi corifei ai Vechiului Testament (Moise și Ilie) avuseseră parte²⁹. Semnalăm în acest context faptul că Sfântul Simeon au recunoscut în timpul vederii slavei dumnezeiești și alte persoane, precum au văzut și Apostolii Domnului³⁰.

Această experiență este relatată de către Sfântul Simeon și în cadrul catehezelor sale, unde oferă mai multe amănunte: „intrând deci unde aveam obiceiul să mă rog și începând «Sfinte, Dumnezeule», aducându-mi aminte de cuvintele Sfântului, am fost mișcat până într-atât spre lacrimi și spre dor dumnezeiesc, încât nu pot să înfățișez prin cuvânt bucuria și plăcerea ce mi s-au făcut atunci. Căci de îndată căzând cu fața la pământ, iată că o lumină multă a strălucit spiritual peste mine luându-mi la ea mintea întreagă împreună cu sufletul, astfel încât neașteptatul minunii m-a umplut de uimire și am ajuns ca într-o ieșire din mine însumi [în extaz]. Dar nu numai aceasta, ci am uitat și locul în care stăteam și cine eram și unde, strigând numai «Doamne miluiește!», precum m-am cunoscut zicând când mi-am venit în simțire; dar, părinte, cine era cel ce grăia sau pune în mișcare limba mea, nu știu – zicea el –, Dumnezeu știe. Căci fie în trup, fie în afară de trup [2Cor 12,2.3] vorbeam cu lumina aceea, lucru pe care îl știe acea lumină care a risipit toată ceața din sufletul meu și tot cugetul pământesc, care a depărtat de la mine toată materia groasă și povara sufletului pe care o aduseseră în mădularele mele lăncezeala și ațipeala. Căci, o minune înfricoșătoare! Într-atât a încordat și a învigorat relaxarea articulațiilor și mușchilor produsă de multa mea osteneala, încât mi se părea că am dezbrăcat veșmântul stricăciunii; dar nu numai aceasta, ci o bucurie multă, o simțire spirituală și o dulceață mai presus decât gustul tuturor celor văzute s-au revărsat de îndată în chip negrăit în sufletul meu, și mi s-a dăruit în chip uimitor, și am cunoscut o libertate și o uitare de toate gândurile vieții din lume, precum și însuși modul ieșirii din viața aceasta. Fiindcă toate simțirile minții și ale sufletului s-au alipit numai de acea negrăită bucurie a luminii”³¹.

Am considerat că este important să expunem în totalitate această experiență, deoarece surprinde momentele esențiale ale unei experiențe mistice de acest gen. Mai întâi Sfântul se roagă, apoi este cuprins de lumină cerească și fără să știe dacă este în trup sau nu, rostește rugăciunea *Doamne miluiește* pentru a nu ieși din starea de comuniune. Spre deosebire de alte relatări, aici Sfântul Simeon menționează trăirea unei senzații inedite în care a reușit să se detașeze de toate neputințele firii omenești și să înțeleagă rațiunile zidite de Dumnezeu în

²⁶ Edmond JACOB, *Théologie de l'Ancient Testament*, Delachaux & Niestlé, Paris, 1955, p. 63.

²⁷ Thomas WAGNER, *Gottes Herrlichkeit: Bedeutung und Verwendung des Begriffs kabod im Alten Testament*, Brill, Lieben, 2012, p. 98.

²⁸ Giovanna Maria PORRINO, *Le poids et la gloire, gloire de Dieu, gloire de l'homme – La racine 722 spécialement dans les livres des Proverbes, de la Genèse, de l'Exode et des Psaumes*, Ed. du Cerf, Paris, 2016, p. 436.

²⁹ R.T. FRANCE, *The Gospel of Matthew*, în *The New International Commentary on the New Testament*, Wm. B. Eerdmans Publication Co, Grand Rapids, 2007, p. 645.

³⁰ Stelian PAȘCA-TUȘA, Claudia-Cosmina TRIF și Ioan POPA-BOTA, „The Iconic Representation of the Taboric Light”, în *European Journal of Science and Theology* nr. 1 (2021), p. 32.

³¹ SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Scrieri II. Cateheze...*, pp. 190-191

făpturi. În acele momente, Sfântul a priceput în ce anume constă libertatea omului și ce anume se petrece cu omul la trecerea lui din lumea aceasta înspre cea cerească. Înaintarea în cunoaștere prin vederea nemijlocită a slavei dumnezeiești i-a permis Noului Teolog să înțeleagă taina omului³².

La scurt timp după acest eveniment, din cauza învinuirilor călugărilor invidioși, egumenul mănăstirii încearcă să-l despartă pe Sfântul Simeon de duhovnicul său. El însuși era marcat de un sentiment de invidie față de Simeon Evlaviosul. Văzând că Simeon nu face ascultare față de el, îl alungă din mănăstire.

5. EXPERIENȚE MISTICE LA MĂNĂSTIREA SFÂNTUL MAMAS

Cu toate că a fost scurtă, viețuirea la mănăstirea Studion a fost foarte importantă pentru viața duhovnicească a Sfântului Simeon. În acea perioadă a putut trăi sub ascultare directă față de duhovnicul său, fapt care depășea cu mult nivelul spiritual dobândit în perioada laicului, în decursul căreia îl întâlnea doar la anumite perioade de timp³³. Tot prin mijlocirea duhovnicului său, Simeon a fost primit la Mănăstirea Sfântul Mamas de către egumenul acesteia, Antonie. Simeon avea să-și petreacă o mare parte din viața sa în această mănăstire: aici va fi tuns în monahism, primind numele Simeon după duhovnicul său și tot aici va sta în fruntea obștii în calitate de egumen timp de 25 de ani³⁴.

Sfântul Simeon a scăpat de invidia călugărilor de la mănăstirea Studion, însă familia sa și îndeosebi tatăl său după trup continua să facă presiune asupra lui să iasă din mănăstire. În aceste condiții, Sfântul Simeon, după ce intră în mănăstirea Sfântul Mamas îi scrie o scrisoare, în care îi arată tatălui său cum ar trebui să i se adreseze fiului său, celui care are vocație de monah. Și pe când scria acestea, Sfântul Simeon a avut din nou o experiență a vederii luminii dumnezeiești. Aceasta s-a coborât din cer în încăperea în care se afla și i-a umplut sufletul de bucurie. Era noapte, lumânarea care ardea în sfeșnic s-a stins, dar întreaga încăpere era plină de lumină. Precum oarecând s-a auzit un glas din nor pe muntele Tabor (Mt 17,5), la fel și acum, Sfântul aude o voce din acea lumină puternică spunându-i: „Apostolului și ucenicului lui Hristos, mijlocitorului și solului [ambasadorului] nostru la Dumnezeu”. Aceste cuvinte ar trebui să apară în adresarea unei scrisori pe care cineva ar scrie-o duhovnicului său. În acele momente de extaz mistic, Sfântul Simeon a simțit că o forță străină îi mișcă mâna pentru a scrie, în timp ce o voce dumnezeiască îi dictează ce anume să scrie³⁵.

După aceasta vedere a luminii necreate, Sfântul Simeon s-a înflăcărat mai mult de dragostea sa față de Dumnezeu, și-a intensificat programul de asceză și rugăciune și își dedica ore îndelungate meditației asupra textului scripturistic. Mânca și se odihnea puțin, iar munca manuală cu care se îndeletnicea era aceea de a copia texte din cărțile sfinte, având un scris deosebit de frumos datorită studiilor sale de caligrafie. Între timp, fusese tuns în monahism și urma să fie hirotonit preot. Patriarhul Nicolae Chrysoverghis (980-992) și obștea mănăstirii Sfântul Mamas au încuviințat acest lucru, iar Sfântul Simeon a fost

³² Ambele relatări ale acestui eveniment se completează reciproc și ne oferă o imagine inedită a unei experiențe mistice cu totul aparte. Ținând cont de dialogul care a avut loc între duhovnic și ucenic înainte de această experiență putem să observăm această trăire nu face altceva decât să întărească ceea ce îi spune duhovnicul înainte ca Sfântul Simeon să meargă spre chilia lui: „ți se va dărui un har de două ori mai mare decât mie”. SF. NICHITA STITHATUL, *Viața Sfântului Simeon...*, p. 34.

³³ Ilarion ALFEYEV, *Sfântul Simeon Noul Teolog...*, p. 21.

³⁴ Ioan I. ICĂ, *Sfântul Simeon Noul Teolog și provocarea mistică...*, p. 13.

³⁵ SF. NICHITA STITHATUL, *Viața Sfântului Simeon...*, pp. 37-38.

hirotonit. Este important de menționat faptul că în timpul hirotoniei sale, când acesta era îngenunchat înaintea episcopului, a avut o nouă viziune: Duhul Sfânt cobora „în chip de lumină infinită, simplă și fără formă”, acoperindu-i capul. Această viziune de la începutul hirotoniei sale avea să se repete la fiecare Sfântă Liturghie pe care o va săvârși în calitate de preot³⁶. Duhul Sfânt i-a luminat mintea și i-a oferit ochi înțelegători pentru a putea vedea tainele cele nevăzute ale lui Dumnezeu³⁷.

În calitate de egumen al mănăstirii Sfântul Mamas, Simeon începe un amplu program de reorganizare al acesteia. Începe restaurarea clădirilor mănăstirii și continuă cu reorganizarea obștii și a programului liturgic, în centrul căruia propune împărtășirea zilnică cu Trupul și Sângele Domnului însă nu cu indiferență, ci cu lacrimi și cu străpungerea inimii. Călugării pe care-i îndruma însă s-au dovedit a nu fi în asentimentul lui. Numeroși dintre ei s-au scandalizat și chiar au părăsit mănăstirea. Simeon însă dorea să le arate care ar trebui să fie conduita monahilor și cum ar trebui să se dedice aceștia în întregime lui Hristos, dar ei nu l-au înțeles. Cu toate că egumenatul ocupa mai mult timp, cu toate că responsabilitățile au crescut, Sfântul Simeon a avut grijă să nu neglijeze asceza și rugăciunea. Datorită perseverenței în acestea, Dumnezeu i-a oferit darul străpungerii inimii. Egumenul și-a dedicat trei momente ale zilei rugăciunii, dialogului lui Dumnezeu: în zori, după Utrenie, la Sfânta Liturghie și la asfințit, după slujbele de seară. Rugăciunile din urmă se întindeau până târziu, în noapte. Într-una dintre nopțile în care se ruga fierbinte lui Dumnezeu, lumina dumnezeiască și acea voce care vorbește din cadrul ei pe care a mai auzit-o devin prezente din nou. Îl copleșește o stare de bucurie nespusă și ascultă cu mare atenție cum acel glas îi descoperă taine care depășesc rațiunea omenească și îi oferă învățături nemaiauzite. Lumina s-a retras treptat, însă harul a rămas în inima Sfântului Simeon pe mai departe, înțelepțindu-l. Această viziune a luminii dumnezeiești i-a oferit egumenului harisma teologhisirii. Începând de acum va vorbi despre Dumnezeu cu mare înțelepciune și măiestrie, însă nu doar într-o manieră speculativă, ci ca unul care vorbește din propria experiență³⁸.

Prin lucrarea Duhului Sfânt, Sfântul Simeon a ajuns să teologhisească, vorbind despre Dumnezeu asemenea Apostolilor și marilor Părinți ai Bisericii. În acest context, Sfântul Nichita Stithatos îl compară pe Sfântul Simeon cu însuși Ioan Evanghelistul. Această comparație avea să fie întărită ulterior prin supranumele pe care îl va primi Sfântul Simeon. În Tradiția Ortodoxă există trei personalități care au primit apelativul de „teolog” prin excelență: Sf. Ioan Evanghelistul, Sf. Grigorie al Nazianzului și Sfântul Simeon. În timp ce primii doi sunt supranumiți „teologi”, Simeon este considerat, în raport cu ei, „Noul Teolog”, adică un înnoitor al tradiției vieții spirituale, un restaurator al vieții spirituale pierdute³⁹. Acest dar al teologhisirii i-a oferit Sfântului Simeon un imbold puternic spre scriere de tratate teologice, de discursuri exegetice, catehetice sau scrisori prin care fie îi învăța pe cititori despre tainele dumnezeiești, fie îi îndruma în viața spirituală⁴⁰.

³⁶ Sfântul Nichita menționează mărturia unui anume Meletie, care spune că adesea vedea cum un nor luminos îl acoperea pe Sfântul Simeon în întregime în timpul Sfintei Liturghii. SF. NICHITA STITHATUL, *Viața Sfântului Simeon...*, pp. 44-46. Vezi și SF. NICHITA STITHATUL, *Viața și conduita...*, pp. 262-263.

³⁷ SF. NICHITA STITHATUL, *Viața Sfântului Simeon...*, p. 48. Vezi și SF. NICHITA STITHATUL, *Viața și conduita Sfântului Simeon*, p. 266.

³⁸ Amintim faptul că Simeon nu s-a îngrijit să studieze în detaliu cultura elină profană și nici arta retorică, astfel că nu putem spune despre el că era un învățat al vremii.

³⁹ Dan ZAMFIRESCU, „Probleme teologice și hagiografice legate de supranumele Sfântului Simeon Noul Teolog”, în *Ortodoxia* nr. 3 (1958), pp. 46-61.

⁴⁰ SF. NICHITA STITHATUL, *Viața Sfântului Simeon...*, pp. 51-52. Vezi SF. NICHITA STITHATUL, *Viața și conduita Sfântului Simeon*, p. 268.

După această experiență are loc o revoltă în cadrul obștii mănăstirii. Treizeci de călugări, consternați de atitudinea și de cerințele pe care le avea Sfântul Simeon, și-au rupt mantiile și au părăsit mănăstirea. Patriarhul Sisinie (996-998) a vrut să-i exileze, însă egumenul i-a iertat și le-a permis să se reîntoarcă în mănăstire. Într-adevăr, cuvintele Sfântului Simeon erau greu de asumat și înțelese. Călugării auzeau adesea cum egumenul lor, pe un ton tăios, le spunea că este inutilă taina Botezului pentru cei care nu simt harul lui Dumnezeu lucrând în inima lor, le spunea că cei care nu-L văd pe Hristos cu ochii sufletului, se împărtășesc fără nici un rost și că este cu neputință să se mântuiască vreunul dintre ei dacă mai au în viața lor până și cea mai mică patimă. Era dificil, prin urmare, să faci parte din obștea condusă de Sfântul Simeon. Însă acesta urmărea să-i ridice pe cei pe care-i îndruma la desăvârșire; să le arate că în viața duhovnicească nu ar trebui să existe nici o urmă de nepăsare, ci toate gândurile, toate cuvintele și faptele ar trebui îndreptate spre Hristos⁴¹.

La bătrânețe, înainte de moartea sa, Sfântul Simeon s-a îmbolnăvit grav. Trecuseră treisprezece ani în exil în oraș denumit Palukiton, la mănăstirea Sfânta Marina, unde închegase o veritabilă mănăstire⁴² și se pregătea de moartea sa. I-a chemat la sine pe ucenicii săi și le-a profețit când va muri și faptul că după treizeci de ani de la moartea sa, trupul său va fi mutat la Constantinopol. În ziua de 12 martie 1022, după ce s-a împărtășit, Sfântul Simeon le-a poruncit ucenicilor să înceapă să cânte cele de îngropare. Aceștia, ținând lumânări în mână și cu lacrimi în ochi, au început să cânte. Cu lumină l-au condus pe cel care o viață întreagă a năzuit să locuiască în lumină. După aceasta, s-a mai rugat puțin și a spus „În mâinile Tale, Hristoase Împărate, îmi dau duhul meu, moment în care sufletul său s-a dus la Domnul⁴³”.

CONCLUZII

Cele șapte experiențe mistice în care Sfântul Simeon a văzut lumina dumnezeiască marchează pașii pe care acesta i-a parcurs pentru a intra în starea de comuniune nemijlocită și continuă cu Dumnezeu. Fiecare experiență a luminii marca o etapă de desăvârșire duhovnicească pe care acesta o atinge.

În prima dintre acestea pe care Sfântul Simeon a avut-o în perioada laicului, el a experimentat o stare de fericire pe care nu a mai întâlnit-o niciodată. Tot în cadrul acestei experiențe tainice a dobândit darul lacrimilor. În cel de-al doilea episod experimentat tot în tinerețe, Sfântul simte cu trupul său ascetic se spiritualizează și devine străveziu în lumina revărsată de Dumnezeu asupra sa. Concomitent cu această stare, Sfântul dobândește o vigoare trupească și sufletească care îl ajută să continue efortul lui neconținut de a se apropia de Dumnezeu. Cea de-a treia experiență care i-a marcat perioada de laicat îi aduce în suflet o liniște pe care nu a mai trăit-o până atunci. Tot atunci i se statornicește dragostea față de Dumnezeu și i se întărește credința că părintele său duhovnicesc îl călăuzește spre bine.

⁴¹ Ilarion ALFEYEV, *Sfântul Simeon...*, p. 51.

⁴² După ce a încheiat lucrările și obștea a fost organizată, Simeon s-a dedicat întru totul isihiei, rugăciunii și ascezei. În această perioadă a ajuns la un nivel foarte înalt de duhovnicie: „sub înrăurirea focului dumnezeiesc devenind în fiecare zi întreg foc, întreg lumină, s-a făcut Dumnezeu prin instituire și ca un fiu al lui Dumnezeu vorbea în chip străin cu Dumnezeu Tatăl, cu fața descoperită ca Moise”. Aceste trăiri mistice deosebite au fost izvorul din care au ieșit scrieri importante ale lui Simeon cum sunt imnele sale sau discursurile apologetice și antiretice. SF. NICHITA STITHATUL, *Viața Sfântului Simeon...*, pp. 129-139, 139-140. Vezi și Basile KRIVOCHINE, *În lumina lui Hristos*.

⁴³ SF. NICHITA STITHATUL, *Viața și conduita Sfântului Simeon...*, pp. 333-334.

Al patrulea episod în care Sfântul vede lumina dumnezeiască are loc în Mănăstirea Studion. Aici este învăluit de un nor luminos asemeni celor descrise atât în Vechiul Testament, cât și în cel Nou. Duhul Sfânt îl învăluie în harul Său și îi oferă posibilitatea de a-și birui patimile. Eliberat de ispite, Sfântul Simeon simte darul libertății depline care-i permite să cunoască taina omului și telosul spre care acesta este chemat.

Ultimele trei experiențe ale vederii luminii au loc în Mănăstirea constantinopolitană închinată Sfântului Mamas. În extazul său mistic, el înțelege importanța pe care duhovnicul o are înaintea lui Dumnezeu și experiază modul în care Duhul îi inspiră și îi călăuzește pe oameni spre cunoașterea rațiunilor lui Dumnezeu. Al șaselea episod s-a petrecut în timpul hirotoniei sale. Atunci a văzut cum Duhul lui Dumnezeu se coboară deasupra capului său sub forma unui nor luminos, care nu s-a mai depărtat de la el. Unii dintre apropiații lui au văzut cum Duhul îl învăluia în timpul slujirii și umplea totul în jur de lumină. Experiențele din Mănăstirea Sfântului Mamas aveau să culmineze cu cea în care glasul Domnului i-a vorbit din nor și i-a descoperit tainele ascunse ale dumnezeirii. În acest episod al vederii luminii, Sfântul Simeon avea să fie înzestrat cu darul teologisirii și cu capacitatea de a pătrunde în adâncul de nepătruns al lui Dumnezeu pentru a cunoaște învățături nemaiauzite până atunci.

Așadar, experiențele mistice ale vederii luminii celei necreate i-au oferit Sfântului Simeon posibilitatea de a cunoaște fericirea fără de margini, darul lacrimilor, străveziul strupului, eliberarea de patimi, liniștirea sufletească, dragostea față de Dumnezeu, încrederea în părintele duhovnicesc, taina omului, lucrarea harului Sfântului Duh și darul teologisirii.

BIBLIOGRAFIE:

- [1] ALFEYEV, Iarion, *Sfântul Simeon Noul Teolog și tradiția ortodoxă*, trad. de Ioana Stoicescu și Maria-Magdalena Rusen, Ed. Sofia, București, 2010.
- [2] CHIRILĂ, Ioan, „Kavod și Şekina – Slava lui Dumnezeu pre luminarea creaturii”, în *Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă (2013-2014)*, tomul 17, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2015.
- [3] CLÉMENT, Oliver, *Rugăciunea lui Iisus*, trad. de Măriuca și Adrian Alexandrescu, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997.
- [4] FRANCE, R.T., *The Gospel of Matthew*, în *The New International Commentary on the New Testament*, Wm. B. Eerdmans Publication Co, Grand Rapids, 2007.
- [5] GOUILLARD, Jean, *Mica filocalie a rugăciunii inimii*, trad. de Ilie și Ecaterina Iliescu, Ed. Herald, București, 2008.
- [6] ICĂ, Ioan I. jr., „Sfântul Simeon Noul Teolog și provocarea mistică”, în *Sf. Simeon Noul Teolog, Scrieri I. Discursuri teologice și etice*, trad. de Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2001.
- [7] JACOB, Edmond, *Théologie de l'Ancient Testament*, Delachaux & Niestlé, Paris, 1955.
- [8] KRIVOCHEINE, Basile, *În lumina lui Hristos. Sfântul Simeon Noul Teolog (949-1022). Viața – Spiritualitatea – Învățătura*, trad. de Vasile Leb, Gheorghe Iordan, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997.
- [9] PAȘCA-TUȘA, Stelian, „Mila dumnezeiască și reînnoirea spirituală a regelui David”, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Theologia Orthodoxa*, nr. 2, an. 2011.
- [10] PAȘCA-TUȘA, Stelian, „Numele lui Dumnezeu semn al prezenței personale și acțiunea sa mântuitoare (sotirică)”, în *Studia Universitatis Babeș Bolyai. Theologia Orthodoxa* nr. 1, an 2010.
- [11] PAȘCA-TUȘA, Stelian, Claudia-Cosmina TRIF și Ioan POPA-BOTA, „The Iconic Representation of the Taboric Light”, în *European Journal of Science and Theology* nr. 1, an 2021.
- [12] PORRINO, Giovanna Maria, *Le poids et la gloire, gloire de Dieu, gloire de l'homme – La racine spéciale dans les livres des Proverbes, de la Genèse, de l'Exode et des Psaumes*, Ed. du Cerf, Paris, 2016.
- [13] Sf. NICHITA STITHATUL, „Viața și conduita Sfântului Simeon Noul Teolog”, în *Sf. Simeon Noul Teolog, Scrieri IV. Viața și epoca*, trad. de Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2006.
- [14] Sf. NICHITA STITHATUL, *Viața Sfântului Simeon Noul Teolog*, trad. de Ilie Iliescu, Ed. Herald, București, 2003.

- [15] SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Scrieri I. Discursuri teologice și etice*, trad. de Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2001.
- [16] SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Scrieri II. Cateheze*, trad. de Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2003.
- [17] Stăniloae, Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. 3, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997.
- [18] WAGNER, Thomas, *Gottes Herrlichkeit: Bedeutung und Verwendung des Begriffs kabod im Alten Testament*, Brill, Lieben, 2012.
- [19] WARE, Kallistos, *Puterea numelui. Rugăciunea lui Iisus în spiritualitatea ortodoxă*, trad. de Gabriela Moldoveanu, Ed. Christiana, București, 1992.
- [20] ZAMFIRESCU, Dan, „Probleme teologice și hagiografice legate de supranumele Sfântului Simeon Noul Teolog”, în *Ortodoxia* nr. 3, an 1958, 46-61.